

Ang Kasalukuyang Pagkakilanlan ng mga Iraya Mangyan*

Aleli B. Bawagan

Pambungad

Noong maagang bahagi ng dekada 1980, ako ay naging kasapi ng samahang OTRADEV (Organization for Training, Research and Development Foundation, Inc.) na nakipamuhay at nagtrabaho sa mga Iraya Mangyan sa Puerto Galera. Sa mahabang panahon, nagsagawa kami ng mga programang pagpapaunlad ng pamayanan tulad ng programang pangkalusugan, pang-agrikultura, at pang-edukasyon. Umalis ako noong maagang yugto ng dekada 1990 at matagal ding panahon na hindi ako nakabalik sa pamayanan ng mga Iraya. Ngunit nitong 2004, muli akong bumalik kasama ang ilang kaibigan para maghanda sa pagsagawa ng isang video-dokumentaryo sa buhay Iraya. Sa panahong ito, batay sa ilang mga panayam, nabalitaan ko na mayroong ilang kabataang Mangyan na itinatangi ang pagiging isang Mangyan. Nababahala ang mga nakakatanda sa mga ganitong pangyayari. Ganoon din ako. Paano nangyari iyon? Paano binubuo ng mga Iraya Mangyan, lalo na ng mga kabataan, ang kanilang pagkakilanlan o identidad sa iba't ibang henerasyon upang umabot sa ganitong sitwasyon?

Gayumpaman, may mga pagkakataon pa rin na iginigiit ng ilang mga Iraya Mangyan ang kanilang pagiging Iraya, lalo na sa mga panahon na ang pang-aagaw o pangangamkam ng kanilang lupang ninuno ang nakataya. Karaniwan, hindi Iraya ang mga nangangamkam, mga indibidwal mula sa kapatagan o korporasyon na nag-aakalang hindi lalaban ang mga Mangyan na mas kilala bilang mga taong kimi sa harap ng mga masangat ang katayuan sa buhay. Ngunit sa ngayon, ipinaglalaban na ng mga Iraya Mangyan ang kanilang lupang ninuno. Sa halimbawang ito, mapapansin na ang etnisidad ay higit na naipapakita sa mga pagkakataon na matingkad ang kontradiksiyon sa pagitan ng mga mayorya at minoritya. Sa mga katutubong pamayanan, mahalaga ang etnisidad

* Ang artikulo na ito ay halaw mula sa disertasyon na may pamagat "Identity Construction and Culture Reproduction among Iraya Mangyans: Educational and Cultural Process." Maraming salamat sa PSSC-RAP at UP OVCRD para sa tulong pinansiyal na kanilang binigay para sa pananaliksik na ginawa, sa ilalim ng Grant No. 060601. Nagpapasalamat din ang may-akda sa Opisina ng Tsanselor at OVCRD, para sa suportang pinansiyal sa pamamagitan ng Ph.D. Incentive Award.